

Antoon van Aken

STANDARD BUSINESS REPORTING

Copyright ©Antoon van Aken 2024 Alle rechten voorbehouden

ISBN 9789465015316

WOORD VOORAF

Voor u ligt de bundel Standard Business Reporting. Hoewel inmiddels breed toegepast, ontbreekt een handzame samenvatting waarin de materie zowel op hoofdlijnen als wat diepgaander wordt behandeld. Zeker voor wie zich om wat voor reden dan ook wil beperken tot een eerste kennismaking, bijvoorbeeld financials die slechts zijdelings met dit onderwerp te maken hebben, of studenten, is dit een gemis.

Met deze bundel hoopt de auteur te voorzien in de mogelijke behoefte naar een brede behandeling van dit onderwerp zonder direct kopje-onder te gaan in de complexiteit waarvan bij veel onderdelen sprake is.

Het boek is modulair opgebouwd in hoofdstukken en paragrafen, waardoor het mogelijk is de stof in elke gewenste samenstelling aan te bieden, te bestuderen en te toetsen.

De auteur heeft zijn best gedaan om binnen de gestelde kaders een zo helder mogelijke uiteenzetting te geven van de verschillende onderwerpen, maar stelt opbouwende kritiek op prijs.

Antoon van Aken

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1 Inleiding	p. 7
Hoofdstuk 2 Het concept van SBR	p. 21
Hoofdstuk 3 Verdieping XBRL	p. 43
Hoofdstuk 4 De Kamer van Koophandel	p. 63
Hoofdstuk 5 Vaktechnische applicaties	p. 69
Hoofdstuk 6 Horizontaal toezicht	p. 83
Hoofdstuk 7 De jaarrekening op fiscale grondslag	p. 97
Hoofdstuk 8 Kredietrapportages met SBR	p. 111
Hoofdstuk 9 Het centraal Bureau voor de Statistiek	p. 139
Hoofdstuk 10 Het Referentie grootboekschema en de auditfiles	p. 145
Hoofdstuk 11 De jaarrekening en het externe verslag	p. 157
Hoofdstuk 12 SBR en het bedrijfsleven	p. 193
Hoofdstuk 13 Nieuwe ontwikkelingen	p. 211
Hoofdstuk 14 Administratieve organisatie en interne controle	p. 219
Index	p. 237
Bibliografie	p. 250

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Het belang van standaardisatie

Financiële informatie voor publicatieplichtige ondernemingen is wereldwijd onderworpen aan wet- en regelgeving, waarbij het gehanteerde begrippenkader niet altijd uniform is. Omdat de uitwisseling van financiële informatie van steeds groter belang wordt, is er een toenemende behoefte aan standaardisatie.

De standaardisatie van wet- en regelgeving werd vooral ingegeven door het feit dat jaarrekeningen die opgesteld worden volgens nationale wet- en regelgeving moeilijk of niet vergelijkbaar zijn. Zo was het dertig jaar geleden niet mogelijk om de cijfers van Lufthansa te vergelijken met die van KLM, omdat Lufthansa was onderworpen aan Duitse wet- en regelgeving en KLM aan Nederlandse. Duitse en Nederlandse wet- en regelgeving wijken op een aantal punten sterk van elkaar af. Om meer uniformiteit in wet- en regelgeving te realiseren en de vergelijkbaarheid van cijfers te verbeteren werd op 29 juni 1973 in Londen het IASC, het *International Accounting Standards Committee* opgericht. Vanuit de wereld van de financiële verslaggeving was er een toenemende behoefte aan internationale afspraken over wet- en regelgeving. Vertegenwoordigers uit Australië, Canada, Duitsland, Frankrijk, Japan, Mexico, het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Nederland en de Verenigde Staten vormden in 1973 samen het IASC. In de loop van de jaren groeide het aantal deelnemende landen tot boven de honderd. In 2001 zijn de taken van het IASC overgenomen door de *International Accounting Standards Board* (IASB). Inmiddels zijn vrijwel alle landen van de wereld aangesloten bij deze organisatie.

De IASC probeerde wet- en regelgeving uniformer te maken door het opstellen en publiceren van *Standards*. Een Standard kan worden gezien als een richtlijn waaraan wet- en regelgeving zou moeten voldoen. De Standards zijn doorlopend genummerd van 1 t/m 39 en worden voorafgegaan door de letters IAS. Elke Standard behandelt een onderdeel van de financiële rapportage. De Standards werden internationaal geroemd om hun hoge kwaliteit, maar leidden in de praktijk niet of nauwelijks tot meer standaardisatie. De Nederlandse wetgeving bijvoorbeeld is vastgelegd in BW2 Titel 9. Regelgeving vindt voor een belangrijk deel plaats door de *Raad voor de Jaarverslaggeving* (RJ). Dit is een orgaan met deskundigen op het gebied van financiële verslaggeving. Zij geven *richtlijnen* uit waarin wetgeving wordt gepreciseerd of aangevuld. Richtlijnen hebben formeel geen kracht

van wet, maar worden wel op grote schaal toegepast. Soms werden Standards van de IASC voor een deel verwerkt in richtlijnen van RJ, maar belangrijke verschillen bleven lang bestaan, zoals de behandeling van betaalde goodwill.

1.2 IFRS

Halverwege de jaren negentig van de vorige eeuw vond de Europese Commissie dat de externe jaarrekeningen van alle beursgenoteerde ondernemingen binnen de Europese Unie moesten worden onderworpen aan eenzelfde set wet- en regelgeving, zodat deze jaarrekeningen beter met elkaar vergeleken konden worden. Na rijp beraad koos de Commissie ervoor om niet zelf deze wet- en regelgeving op te stellen, maar simpelweg de Standards van de IASC voor het grootste deel over te nemen. De overgenomen set wet- en regelgeving kreeg vervolgens de naam *International Financial Reporting Standards* (IFRS) om ze te onderscheiden van de Standards van de IASC. IFRS werd van kracht op 1 januari 2005. Niet-beursgenoteerde ondernemingen konden gebruik blijven maken van nationale wet- en regelgeving of eveneens overstappen op IFRS. Nieuwe Standards kregen vanaf toen een nummer met het voorvoegsel IFRS.

In 2005 werd IFRS in alle 27 landen van de Europese Unie van ingevoerd. In de jaren daarna begon IFRS aan een onstuitbare opmars over de wereld. Op het moment van dit schrijven wordt IFRS al in 144 landen gebruikt, waaronder naast de EU economisch belangrijke landen als China, India, Brazilië en Australië. De enige uitzondering is de Verenigde Staten. Zij maken nog steeds gebruik van hun eigen nationale wet- en regelgeving, ook wel bekend als US GAAP. GAAP staat voor *Generally Accepted Accounting Principles*. Met de komst van IFRS lijkt het streven van de IASC, later de IASB, om wereldwijd wet- en regelgeving te standaardiseren, eindelijk gerealiseerd te worden.

1.3 XBRL

Het wereldwijd standaardiseren van wet- en regelgeving bracht een ander probleem aan het licht en wel het begrippenkader. Financiële begrippen als omzet, brutomarge, nettowinst en bedrijfsresultaat bleken niet overal op dezelfde manier te zijn gedefinieerd. Dit tastte niet alleen de vergelijkbaarheid aan maar ook de betrouwbaarheid van financiële informatie. Onder *betrouwbaarheid* wordt verstaan dat informatie volledig, juist en tijdig is. Maar wanneer twee ondernemingen de omzet bij elkaar optellen en de ene onderneming verstaat onder omzet de bruto-omzet en de ander de netto-omzet dan is de informatie niet juist en mogelijk ook

niet volledig, omdat bij de netto-omzet bepaalde onderdelen van de omzet niet worden meegenomen. Bovendien is de omzet van beide niet vergelijkbaar.

Door de komst van de personal computer en vervolgens het internet worden steeds meer documenten niet alleen vaker digitaal opgesteld maar ook elektronisch uitgewisseld. Documenten in elektronische vorm worden heel vaak uitgewisseld als *Portable Document Format* (PDF); een digitale afbeelding van het papieren document. PDF is een formaat waarin documenten eenvoudig elektronisch zijn uit te wisselen. Het verwerken van de gegevens die in dit document zijn opgenomen vereist echter nog steeds een extra handeling, namelijk het opnieuw invoeren van deze gegevens in een computersysteem om deze vervolgens te kunnen opslaan, analyseren of bewerken. Het is duidelijk dat hierbij fouten kunnen optreden en dat het tijd en dus geld kost.

Christopher Cox, destijds de voorzitter van de *Securities and Exchange Commission* (SEC), de Amerikaanse beurswaakhond, gaf in een televisie-interview aan dat de foutenkans bij het overtypen kan oplopen tot 30%. Het betreft hier financiële informatie die door ondernemingen wordt verstrekt in zorgvuldig opgestelde jaarverslagen en toezichtrapportages.

Partijen in de financiële wereld verlangen dus naar meer informatie tegen lagere kosten, met een hogere frequentie, een hogere kwaliteit en vooral ook tijdig. Het kunnen verschaffen van actuele, frequente en kwalitatief hoogstaande informatie is in verband met een toenemende roep om transparantie van groot belang omdat daardoor de besluitvorming verbetert en sneller maatregelen kunnen worden genomen om bij te sturen.

Tegelijkertijd is er vanuit het bedrijfsleven een steeds luidere roep om lastenverlichting. Die twee op het eerste gezicht tegengestelde krachten, richting transparantie en hogere kosten enerzijds en administratieve lastenverlichting anderzijds, leiden tot een behoefte aan nieuwe technische oplossingen.

In de jaren negentig van de vorige eeuw probeerde de Amerikaanse accountant Charles Hoffman dit probleem op te lossen met een speciale standaard voor het eenduidig uitwisselen van financiële informatie. Deze standaard werd bekend onder de naam *eXtensible Business Reporting Language*, kortweg XBRL. Hoffman ontwierp ook een eerste begrippenkader waarin ongeveer drieduizend financiële elementen in een speciaal daarvoor opgestelde taxonomie eenduidig werden gedefinieerd.

Maar Hoffman deed nog iets: door XBRL te baseren op xml, een open standaard voor het van machine naar machine kunnen uitwisselen van allerlei soorten informatie, konden financiële rapporten ook zonder handmatige overzettingen worden uitgewisseld. Daardoor verbeterde de efficiency van het uitwisselen van financiële informatie aanzienlijk, omdat handmatige overzettingen veel tijd

vergen. XBRL verbeterde echter ook de betrouwbaarheid omdat de op deze manier gestandaardiseerde informatie kon worden gevalideerd alvorens te worden verwerkt.

Om de taxonomie te onderhouden, werd in 1998 XBRL-International opgericht. Leden zijn een groot aantal landen die met XBRL werken, waaronder Nederland. In 2002 werd door de Nederlandse overheid besloten om XBRL in te voeren en werd XBRL-Nederland opgericht. Het programma om dit te realiseren werd *Standard Business Reporting (SBR)* genoemd. XBRL-Nederland is een non-profit initiatief van verschillende bedrijven, intermediairs, overheden en onderwijsinstellingen. In Nederland begonnen de Unie van Waterschappen, het CBS en een aantal softwareleveranciers in 2003 aan de eerste XBRL-implementatie ter wereld uitgevoerd door een overheidsinstantie. Daarna volgden de Kamer van Koophandel, de Belastingdienst en de drie grote banken (ABN AMRO, ING en Rabobank).

Een belangrijke reden voor de Nederlandse overheid om XBRL te omarmen was lastenverlichting. Ondernemingen en organisaties hebben immers te maken met een grote diversiteit aan op te stellen en uit te wisselen financiële rapportages. Jaarrekeningen, belastingaangiften, kredietrapportages en andere rapportageverplichtingen vereisen ieder hun eigen administratieve aanpassingen. Dit kost tijd en geld en in het woud van regels en eisen is onduidelijkheid en onzekerheid troef. Het (SBR) Programma is een initiatief van de overheid, die het gebruik van SBR in samenwerking met het bedrijfsleven stimuleert en ondersteunt.

1.4 Lastenverlichting

Een belangrijk doel van SBR is om de administratieve lastendruk terug te dringen. Niet alleen in Nederland maar wereldwijd is administratieve *lastenverlichting* een belangrijk onderwerp op de agenda van nationale overheden. Hierbij is XBRL over de hele wereld het middel waarvoor gekozen is om dit doel te bereiken. In het begin waren er nog wel twijfels of XBRL wel wereldwijd zou worden geaccepteerd, maar vijftientig jaar na de introductie is globale acceptatie een feit. De beoogde lastenverlichting kwam echter in eerste instantie vooral bij de overheden terecht. In Nederland bijvoorbeeld konden tot voor kort de jaarverslagen bij de Kamer van Koophandel op papier worden aangeleverd. De gemiddelde verwerkingstijd van een papieren jaarverslag was ongeveer drie uur. Bij ongeveer 700.000 jaarverslagen betekende dat een totale verwerkingstijd van meer dan twee miljoen uur. Met de komst van XBRL is die verwerkingstijd nul, een gigantische besparing dus. Hetzelfde geldt voor het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de Belastingdienst.

De vraag in hoeverre SBR bij het bedrijfsleven voor lastenverlichting zorgt, is minder eenvoudig te beantwoorden. Dat is bijvoorbeeld sterk afhankelijk van de software die de onderneming voor het verwerken van financiële gegevens gebruikt. Niet alle software is in staat om alle financiële rapportages die aan externe partijen worden verstrekt in SBR-formaat aan te leveren. Voor de aanlevering via een externe partij als een accountant of andere financiële dienstverlener zullen kosten in rekening worden gebracht. Verder is voor het aanleveren bij bepaalde instanties een PKI-certificaat nodig, waaraan eveneens kosten verbonden zijn.

Forse besparingen lijken in het bedrijfsleven vooral te kunnen worden gerealiseerd bij het intern uitwisselen van financiële rapportages. Nu vindt de verwerking en uitwisseling vaak nog plaats via handmatige overzettingen wat veel tijd kost. Door ook interne financiële rapportages te standaardiseren kunnen die handmatige overzettingen worden geminimaliseerd. Op dit moment is daar echter nog nauwelijks sprake van.

1.5 Information supply chain

Niet alleen de enorme diversiteit aan financiële informatie maakt SBR noodzakelijk, maar ook het feit dat de omloopsnelheid van financiële informatie spectaculair toeneemt. Strengere eisen op het gebied van corporate governance, externe verslaglegging, toezicht en Europese harmonisatie maken het nodig de mogelijkheden die IT biedt beter te benutten. Vooral ten bate van de ondersteuning van wat men de *'information supply chain'* noemt. Onder de information supply chain wordt verstaan alle elementen die nodig zijn om informatie te verzamelen, dit om te zetten in kennis en deze informatie efficiënt en snel te delen met alle belanghebbenden.

1.6 Uitstelregeling

In Nederland moeten alle ondernemingen die in de vorm van een rechtspersoon worden gedreven, hun *vennootschappelijke jaarrekening* deponeren bij het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. De vennootschappelijke jaarrekening is de jaarrekening die via een openbaar register door belanghebbenden kan worden opgevraagd. Door gebruik te maken van allerlei uitstelregelingen wordt momenteel het grootste deel van de jaarrekeningen pas dertien maanden na het einde van het boekjaar gedeponerd. Dat betekent dus dat de meeste jaarrekeningen over bijvoorbeeld 2023 pas in januari 2025 openbaar worden gemaakt. Dat zorgt ervoor dat deze informatie niet erg actueel meer is en de belangstelling daarvoor gering. Aan de tijdigheid van informatie, een belangrijk onderdeel van betrouwbaarheid, wordt dan namelijk niet meer voldaan. Beleggers, analisten, kredietbeoordelaars, schuldeisers en andere geïnteresseerden beschouwen deze informatie immers als hopeloos verouderd en achterhaald. Wat deze partijen willen weten is

hoe de onderneming er op dit moment voor staat en wat de toekomstverwachtingen zijn en dat ook nog tegen zo min mogelijk kosten.

1.7 De invloed van toenemende automatisering

Er is de afgelopen jaren veel bereikt op het gebied van integratie van administratieve automatiseringssystemen. Deze geïntegreerde systemen, waarvan *Enterprise Resource Planning (ERP)* één van de belangrijkste voorbeelden is, functioneren echter slechts binnen een systeem van één leverancier en dan nog alleen binnen de grenzen van één organisatie. Binnen deze systemen wordt alle informatie gestandaardiseerd opgeslagen in een *database*, waarna de gegevens uit deze database op allerlei manieren kunnen worden verwerkt tot informatie. Een dashboardfunctie maakt deze informatie op een heldere manier inzichtelijk.

Wil men de informatie uit een dergelijk systeem echter uitwisselen met derden, dan moet er voor het omzetten van deze informatie naar SBR-formaat nog flink moeite worden gedaan. Bij SAP bijvoorbeeld, marktleider in Nederland voor ERP-systemen, dient de juiste taxonomie te worden gedownload en dienen de financiële elementen vervolgens te worden gekoppeld aan de elementen uit de taxonomie, een buitengewoon arbeidsintensief en foutgevoelig traject.

Daar komt nog bij dat behoefte aan actuele, kwalitatief hoogwaardige financiële informatie steeds groter wordt. Op dit moment verzenden en ontvangen partijen vaak nog uitgebreide jaarverslagen van voorbije boekjaren terwijl uit gesprekken met analisten en investeerders naar voren komt dat zij ook behoefte hebben aan andere informatie. Denk hierbij aan informatie over plannen en toekomstige activiteiten, over de kwaliteit van de interne beheersing, het management, de samenstelling van het personeel en de bijdrage die het bedrijf levert of wil gaan leveren op het gebied van duurzaamheid. Zij vragen om meer toekomstgerichte informatie op maat, frequenter beschikbaar en in elektronische vorm in plaats van de huidige standaardinformatie in PDF.

Om enigszins aan deze wens tegemoet te komen, publiceren de meeste beursgenoteerde bedrijven op hun website vaak extra informatie in *Hyper Text Markup Language (HTML)*, naast de informatie die beschikbaar is in het jaarverslag. HTML is een opmaaktaal voor tekst en andere elementen die samen een webdocument vormen.

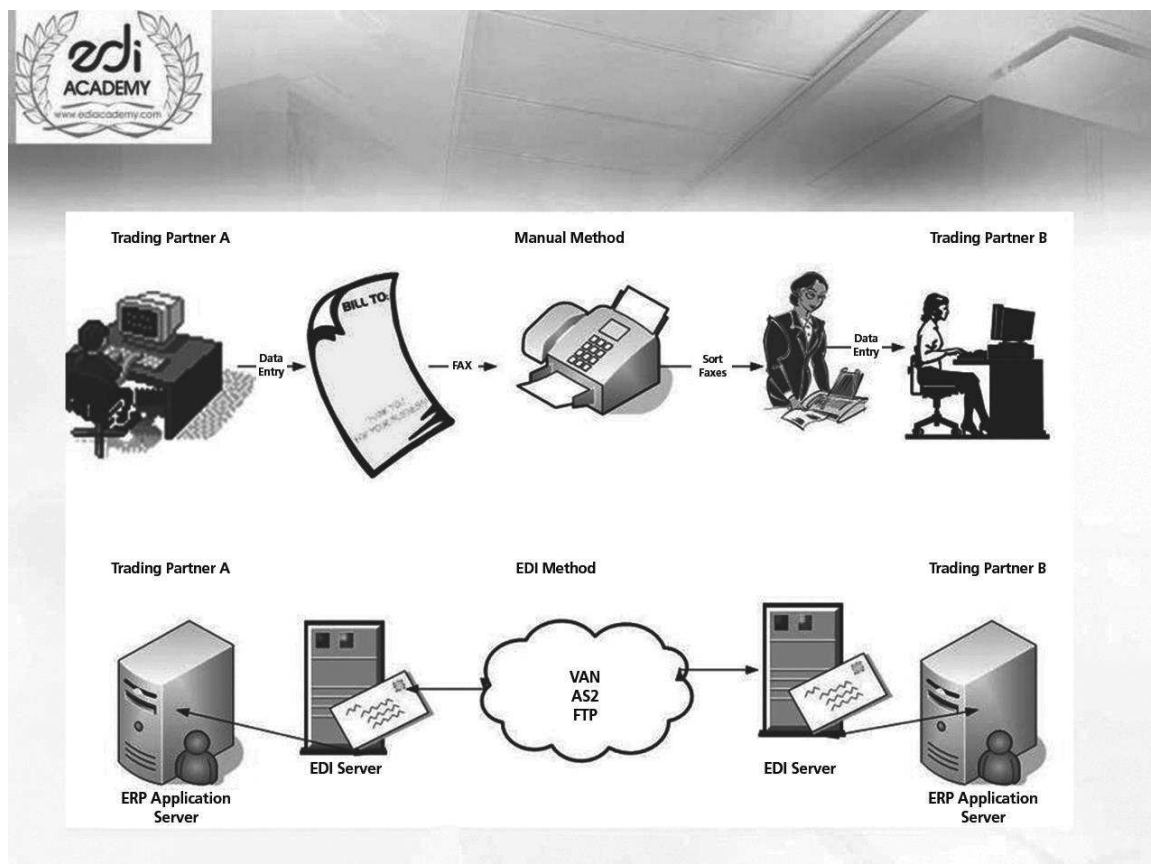
Een andere belangrijke ontwikkeling is de invoering van *Basel*, waarbij financiële instellingen verplicht worden om risico's die verbonden zijn aan het verstrekken van kredieten aan bedrijven, actief te managen. Zo geldt voor banken dat zij meer kapitaalbuffers moeten aanhouden als het risico voor de bank toeneemt. Banken zijn dus gebaat bij een betere risicoanalyse en dat is één van de redenen waarom de drie grootste banken in Nederland het vanaf 2010 mogelijk hebben

gemaakt om kredietrapportages en kredietaanvragen voor een belangrijk deel in XBRL-formaat aan te leveren.

1.8 EDIFACT

Een universele standaard voor het uitwisselen van bedrijfsgegevens werd door al deze ontwikkelingen dringend noodzakelijk. XBRL is een dergelijke standaard maar het gestandaardiseerd uitwisselen van informatie is niet alleen mogelijk met XBRL. De belangrijkste standaard is *Electronic Data Interchange (EDIFACT)*; een internationale standaard voor elektronische gegevensuitwisseling. EDIFACT wordt onder andere gebruikt voor het coderen van artikelen en het uitwisselen van vluchtgegevens van vliegtuigmaatschappijen. EDIFACT is in 1987 opgezet door de Verenigde Naties en wordt ook door de Verenigde Naties onderhouden. Wereldwijd wordt ongeveer 70% van al het elektronisch uitwisselen van informatie ondersteund door EDIFACT.

Het concept van EDIFACT lijkt erg op dat van XBRL, daarom is het goed om dit concept wat beter te bekijken. Afbeelding 1.1 geeft het concept van gegevensuitwisseling weer.

Afbeelding 1.1 De werking van EDIFACT ten opzichte van een andere manier van gegevensuitwisseling.

Het bovenste deel van de afbeelding laat zien hoe op een traditionele en inefficiënte manier artikelen kunnen worden besteld. Partner A is een afnemer die een bestelling wil doen bij Partner B, de leverancier. Daartoe wordt bij de afnemer de inkooporder in het systeem ingevoerd, daarna uitgeprint en vervolgens met behulp van een fax opgestuurd naar de leverancier. Daar wordt door de leverancier de order als verkooporder in het systeem van de leverancier ingevoerd.

Het zal duidelijk zijn dit niet alleen een erg tijdrovend, maar ook foutgevoelig proces is. Als de afnemer bijvoorbeeld honderd stuks van artikel AB bestelt en bij de leverancier wordt per ongeluk artikel BA ingevoerd, dan leidt dat tot een volstrekt nodeloos proces van verkoopretouren, creditnota's en het aanmaken van nieuwe orders en een nieuwe levering.

EDIFACT zorgt ervoor dat informatie bij het bestellen van artikelen van machine naar machine kan worden gecommuniceerd, waardoor de verwerkingstijd vrijwel nihil is en de kans op fouten spectaculair afneemt. Een voorbeeld van een EDI-bericht is de informatie over de beschikbaarheid van een vliegticket in Afbeelding 1.2

```
UNA:+.? 'UNB+IATB:1+6XPPC:ZZ+LHPPC:ZZ+240101:0950+1'UNH+1+PAO
RES:23:1:IA'MSG+1:45'IFT+3+XYZCOMPANY AVAILABILITY'ERC+A7V:1:AMD'
IFT+3+NO MORE FLIGHTS'ODI'TVL+240423:1000::1220+FRA+JFK+DL+400+C'
PDI++C:3+Y::3+F::1'APD+74C:0:::6+++++6X'TVL+240423:1740::2030+JFK+MIA+
DL+081+C'PDI++C:4'APD+EM2:0:1630::6+++++DA'UNT+13+1'UNZ+1+1'
```

Afbeelding 1.2 Een EDI-bericht van de beschikbaarheid van een vliegticket

De betekenis van de informatie is bij EDIFACT afhankelijk van de positie in het bericht. Dat moet van tevoren worden bepaald in een standaarddocument. Het UNA-segment is optioneel. Indien noodzakelijk, specificeert het de speciale tekens die moeten worden gebruikt om de rest van het bericht te interpreteren. Er zijn zes tekens die kunnen worden gebruikt en wel:

- een component data-element separator (:) in dit voorbeeld)
- een data-element separator (+ in dit voorbeeld)
- een decimal mark (.) in dit voorbeeld)
- een release character (? in dit voorbeeld)
- reserved, must be a space
- een segment terminator (' in dit voorbeeld)

Met uitzondering van de decimale tekens zijn de speciale tekens in afbeelding 1.2 ook de standaardwaarden.

Het scheidingsteken voor componentgegevenselementen en het scheidingsteken voor gegevenselementen zijn de scheidingstekens op respectievelijk het eerste niveau en het tweede niveau van gegevenselementen binnen een bericht-segment. Door ze korthedshalve met + en: aan te duiden, worden de + elementen op het hoogste niveau gescheiden in samengestelde gegevenselementen, en scheidt het : element op het tweede niveau de elementen die zijn genest in de samengestelde gegevenselementen. Zo wordt de datum achter TVL (230423), het hoofdelement, gesplitst in de vertrektijd (1000) en de aankomsttijd (1220), met daarachter de overige samengestelde gegevenselementen zijnde de luchthaven van vertrek (FRA) en aankomst (JFK) en het vluchtnummer gesplitst in vliegmaatschappij (DL) het nummer zelf (400) en een onderscheidende toegevoegde letter (C).

Het facultatieve karakter van het UNA-segment en de aanvankelijke keuze van de komma als standaard decimaal vormen een bron van veel voorkomende verwarring omdat de komma in de Verenigde Staten wordt gebruikt om de duizendtallen van elkaar te scheiden, terwijl in Europa de punt wordt gebruikt. Versies 1 tot en met 3 van de ISO 9735-syntaxisregels specificeren de komma als standaard; versie 4 stelt dat de decimale positie in het UNA-segment moet worden genegeerd en dat zowel de komma als de punt kunnen worden gebruikt in numerieke gegevenswaarden. Het UNB-segment geeft aan welke versie van de syntaxisregels van kracht is. De segmentafsluiter geeft het einde van een berichtsegment aan.

Opmerking: Er zijn doorgaans geen regeleinden in EDIFACT-berichten. Na elk segment in dit voorbeeld kan omwille van de leesbaarheid een scheiding per regel worden aangebracht. Het bericht in Afbeelding 1.2 ziet er dan als volgt uit:

```
UNA:+. ? '
UNB+IATB:1+6XPPC:ZZ+LHPPC:ZZ+240101:0950+1 '
UNH+1+PAORES:23:1:IA '
MSG+1:45 '
IFT+3+XYZCOMPANY AVAILABILITY '
ERC+A7V:1:AMD '
IFT+3+NO MORE FLIGHTS '
ODI '
TVL+240423:1000::1220+FRA+JFK+DL+400+C '
PDI++C:3+Y::3+F::1 '
APD+74C:0:::6++++++6X '
TVL+240423:1740::2030+JFK+MIA+DL+081+C '
PDI++C:4 '
APD+EM2:0:1630::6++++++DA '
UNT+13+1 '
UNZ+1+1 '
```

Afbeelding 1.3 Een EDI-bericht van de beschikbaarheid van een vliegticket per regel

Verdere uitleg:

`UNH+1+PAORES:23:1:IA'` - Dit is het kopsegment dat aan het begin van elk bericht moet worden vermeld. Deze code geeft aan dat de naam en versie van het bericht PAORES 23 (2023) versie 1 is en dat deze is gedefinieerd door de organisatie IA (IATA).

`IFT+3+NO MORE FLIGHTS'` – Dit is een interactieve vrije tekstruimte die automatisch kan worden gegenereerd om aan te geven of er nog tickets beschikbaar zijn.

`UNT+13+1'` – Dit geeft aan dat het bericht uit 13 elementen hoort te bestaan. Dit is belangrijk voor de validatie. Ontbreken een of meerdere segmenten dan zal het bericht als onjuist worden gekwalificeerd, waardoor het niet uitgewisseld wordt. Er kan dan een foutenrapport aan de verzender van de informatie worden gezonden om de ontbrekende elementen alsnog in te vullen.

`UNZ+1+1` geeft het einde van het bericht aan.

EDIFACT heeft een hiërarchische structuur waarbij het bovenste niveau een knooppunt wordt genoemd (hier `IFT+3+XYZCOMPANY AVAILABILITY'`), en lagere niveaus meerdere berichten bevatten die bestaan uit segmenten, die op hun beurt bestaan uit elementen. De elementen zijn afgeleid van de United Nations Trade Data Element Directory (UNTDDED); deze zijn genormaliseerd in de EDIFACT-standaard. Hier zijn dat de afkortingen van de luchthavens en de vluchtnummers. Deze UNTDED kan worden vergeleken met de taxonomie bij XBRL; het zorgt voor een eenduidige definitie van de elementen.

1.9 xml

Xml staat voor *eXtensible Markup Language* en is een breed geaccepteerde standaard. Met behulp van xml kunnen gegevens worden beschreven en kan er structuur worden aangebracht in een gegevensverzameling. De standaard is in 1996 vastgelegd door het World Wide Web Consortium (W3C). Xml is de eerste standaard die werkt met tags, dat wil zeggen context die rond een element tussen haakjes is geplaatst. Xml kent drie soorten tags en wel:

- de begintag `<>`
- de eindtag `</>`
- de lege elementtag `<open regel>`

Xml heeft dezelfde opzet als XBRL, maar het verschil is dat xml breder toepasbaar is. Terwijl XBRL uitsluitend bedoeld is voor het uitwisselen van financiële informatie, kan xml worden gebruikt voor het uitwisselen van elk soort informatie. Xml lijkt op HTML maar verschilt daar ook in belangrijke mate van.

HTML is uitsluitend bedoeld om gegevens op te maken zodat ze in de gewenste leesbare vorm kunnen worden weergegeven.

Laten we de structuur van xml eens wat beter bekijken met behulp van een eenvoudig xml-bericht. Als voorbeeld nemen we een autodealer die xml gebruikt voor het uitwisselen van informatie over auto's. Op 15 januari wordt het volgende xml-bericht verzonden naar een andere dealer:

```
<?xml version="1.0"?>
<koptekst> BESCHIKBARE AUTO'S </koptekst>
<open regel>
<autos>
  <auto>
    <merk>Renault</merk>
    <model>Laguna</model>
  </auto>
<open regel>
  <auto>
    <merk>Volkswagen</merk>
    <model>Golf</model>
  </auto>
</autos>
```

De eerste regel geeft aan dat het bericht een xml-bericht-bericht is. Het bericht bestaat verder uit elementen die van elkaar worden gescheiden door tags, waarvan er twee nodig zijn: een begintag en een eindtag, bijvoorbeeld `<auto>` en `</auto>`. De elementen, dat is de feitelijke informatie die wordt verstuurd, staat tussen deze tags, bijvoorbeeld 'Renault', 'Laguna' en 'Golf'.

De tags zorgen ervoor dat een element eenduidig gedefinieerd is. Het element 'Golf' bijvoorbeeld kan van alles betekenen. Door er in tags omheen te plaatsen dat het om een model gaat, beperken we de betekenis van het element, maar nog niet eenduidig. Model zou bijvoorbeeld ook een fotomodel of schaalmodel kunnen zijn. In combinatie met auto, de in de hiërarchie van het bericht hogere waarde of value, is echter volstrekt eenduidig gedefinieerd wat de betekenis van het element 'Golf' is. Het feitelijke bericht met de ingevulde gegevens wordt de *instance document* genoemd.

Een instance document is voor de mens moeilijk leesbaar. Daarom is het noodzakelijk om het leesbaar te maken. De instance document in voor de mens leesbare vorm wordt de *style sheet* genoemd. De style sheet hoeft niet volledig te corresponderen met het instance document. Het is mogelijk om in de style sheet informatie uit het instance document weg te laten, of er informatie aan toe te voegen.

Zo zouden bijvoorbeeld in de style sheet foto's van beide auto's kunnen worden toegevoegd. Wanneer de style sheet alle informatie uit het instance document zonder weglatingen of toevoegingen zou weergeven dan zou de style sheet er als volgt uitzien:

BESCHIKBARE AUTO'S
Renault Laguna
Volkswagen Golf

Afbeelding 1.5 Style sheet van een instance document met informatie over auto's.

Aan een element kan ook een *attribuut* worden toegevoegd. Een attribuut geeft aan uit welke mogelijkheden een element kan bestaan. Zo zouden aan het element 'geslacht' de attributen 'man' en 'vrouw' kunnen worden toegevoegd.

Een xml-document geeft niet alleen gegevens in een gestructureerde vorm weer, zodat het van machine naar machine verzonden kan worden, maar kan ook worden gevalideerd. Dit betekent dat het een verwijzing bevat naar een DTD (*Document Type Definition*) en dat de elementen en attributen voldoen aan bepaalde grammaticale regels. Ook kan worden aangegeven of een element uitsluitend uit cijfers dan wel letters dient te bestaan of een combinatie van beide.

Xml-processors, die berichten ontvangen en verwerken, kunnen worden geclassificeerd als validerend of niet-validerend, afhankelijk van het feit of ze xml-documenten al dan niet op geldigheid controleren. Een processor die als validerend wordt geclassificeerd en een geldigheidsfout ontdekt, moet deze kunnen melden aan de afzender, zodat die eventuele fouten kan herstellen. Zo zou iemand bij 'geslacht' kunnen invullen 'meisje' of een typefout kunnen maken en per ongeluk 'vrow' invullen in plaats van 'vrouw'. In beide gevallen wordt het bericht niet verder verwerkt, omdat de DTD uitsluitend 'man' of 'vrouw' als geldig classificeert. Het bericht wordt dan teruggestuurd naar de afzender waarbij wordt vermeld dat dit veld fout is ingevuld en wat de aard van de fout is.

Een DTD kan worden gebruikt bij het opstellen van een *schema* of *grammatica*. Schema's en grammatica's beperken op de eerste plaats de set elementen die in een document kunnen worden gebruikt, verder welke attributen erop kunnen worden toegepast, de volgorde waarin ze kunnen worden weergegeven en de toegestane *parent/child relaties*. Een parent/child relatie is een hiërarchische relatie tussen twee objecten, waarbij het ene object, de parent, hoger staat in de hiërarchie dan het andere object, de child. In het xml-bericht over auto's is het element 'auto' bijvoorbeeld de parent van de child 'model'.

De zogenoemde *xml-namespace* is een uitbreiding op xml waarin verschillende afspraken ten aanzien van het gebruik van elementen kunnen worden vastgelegd. Xml-namespaces worden gebruikt voor het weergeven van elementen en attributen met een unieke naam in een xml-document. Een xml-instance document kan immers element- of attribuutnamen uit meer dan één DTD bevatten. Dit kan ertoe leiden dat elementen niet meer uit een homogeen begrippenkader zijn samengesteld, waardoor bij vergelijking of samenvoeging interpretatieverschillen dan wel fouten ontstaan. Als elk vocabulaire een namespace krijgt, kan de ambiguïteit tussen identiek benoemde elementen of attributen worden opgelost. Een eenvoudig voorbeeld zou zijn een xml-instance document dat zowel verwijzingen naar een klant en een besteld product bevat. Zowel het klantelement als het productelement kunnen een onderliggend verschillend DTD bevatten. Verwijzingen naar de DTD zouden daarom dubbelzinnig zijn; door in verschillende namespaces dezelfde DTD op te nemen, zou de dubbelzinnigheid worden weggenomen.

De volgende DTD verwijst naar de namespace voor de afspraken ten aanzien van een automodel:

```
<?xml version="1.0"?>
<modellen:xmlns="http://xml.basis.nl/auto/">
<auto:model fabrikant="Ford">Focus</auto:model>
<auto:model fabrikant="Renault">Laguna</auto:model>
<auto:model fabrikant="Porsche">911</auto:model>
</modellen>
```

In de tweede regel wordt met behulp van het attribuut ‘xmlns’ aangekondigd dat alle elementen met het prefix ‘auto:’, zoals ‘auto:model’, een definitie hebben binnen een namespace zoals deze te vinden is op internet met de *Uniform Resource Locator (URL)* <http://xml.basis.nl/auto/>. Een URL is een naam die verwijst naar data, zoals een website, een e-mailadres, een bestand op de computer of een database. Een URL kan worden gezien als een adres waarmee je toegang krijgt tot deze data. Het is belangrijk om een goede URL te kiezen omdat het de vindbaarheid van de data kan beïnvloeden. Een URL begint altijd met een protocol, zoals http of https, gevolgd door de autoriteit, het domein, het subdomein en eventueel nog wat onderdelen van een URL.

Is het xml-schema opgesteld, dan kan dit worden gebruikt om xml-berichten te valideren. Tijdens het valideren wordt gecontroleerd of de informatie voldoet aan de in het schema gestelde eisen. Voldoet het niet aan die eisen, dan wordt het bericht bij validatie afgekeurd. Het bericht gaat dan terug naar de afzender met een foutenrapport zodat de verzender het document kan corrigeren.

Extensible Stylesheet Language Transformations (XSLT) is ontwikkeld om een xml-bestand leesbaar weer te geven. Een xml-bericht is feitelijk niet bedoeld voor weergave, maar bedoeld als input voor een applicatie die xml geschikt maakt voor weergave. Het resultaat kan in HTML, PDF of xml zelf worden weergegeven.

Naast het regelen van de opmaak, stelt XSLT-gebruikers in staat om alleen een specifieke selectie uit het oorspronkelijke document weer te geven, of elementen te vervangen. Zo lezen Amerikanen een datumaanduiding anders dan Europeanen. Met behulp van XSLT kunnen data die Europees geschreven zijn, worden geconverteerd naar de Amerikaanse schrijfwijze of omgekeerd. Ook kunnen bijvoorbeeld alle dollars door euro's vervangen worden en dan niet alleen het symbool maar ook de valutaconversie zelf.

Met XSLT kan een xml-bericht niet alleen leesbaar worden weergegeven, maar kunnen er ook allerlei wijzigingen worden aangebracht, om de leesbare versie voor de gebruiker te verduidelijken.

1.10 Controle

Het feit dat de style sheet meer of minder informatie kan bevatten dan het feitelijke bericht, het instance document, roept de vraag op dat wanneer informatie moet worden gecontroleerd op betrouwbaarheid en of het voldoet aan wet- en regelgeving, dan de style sheet het onderwerp is van controle of het instance document. Omdat het instance document de feitelijke set van uitgewisselde gegevens bevat, is het enige correcte antwoord op deze vraag, dat het instance document het onderwerp van controle dient te zijn. Maar wanneer het instance document voor de mens nauwelijks leesbaar is, dan dient zich onmiddellijk de vraag op hoe dat moet gebeuren.

Een deel van dit probleem kan worden opgelost door het bericht te valideren. Veel fouten in het instance document kunnen dan immers al worden gesignaleerd en gecorrigeerd. Echter, het zal duidelijk zijn dat niet alle fouten met behulp van validatie kunnen worden opgemerkt. Wanneer een onderneming in het veld omzet bijvoorbeeld 320.000 invoert en de schrijfwijze is correct, dan kan het toch zijn dat dit bedrag niet klopt. Er kunnen bijvoorbeeld cijfers zijn verwisseld; de werkelijke omzet is 230.000, terwijl 320.000 is ingevoerd. Maar ook al heeft er geen verwisseling plaatsgevonden dan nog kan het ingevoerde bedrag in strijd zijn met wet- en regelgeving. In financiële rapportages die moeten voldoen aan wet- en regelgeving dient de netto-omzet te worden ingevoerd. Dit sluit echter niet uit dat per abuis de bruto-omzet wordt ingevoerd.

Om de omzet ook op dit soort fouten te corrigeren dient bij de controle te worden vastgesteld of de omzet in de financiële administratie met voldoende maatregelen van interne controle is omgeven om de betrouwbaarheid te kunnen waarborgen. Vervolgens dient te worden vastgesteld of de omzet voldoet aan de eisen die wet- en regelgeving daaraan stelt. Dit soort controles is nauwelijks uitvoerbaar wanneer die op basis van het instance document moeten plaatsvinden. Daarvoor is toch echt een voor de mens leesbaar document nodig.

Men heeft voor wat XBRL betreft jaren geworsteld met dit probleem. Het is echter in 2018 opgelost met de komst van *inline XBRL*. Inline XBR, kortweg iXBRL, is een open standaard die het mogelijk maakt om een enkel document zowel voor mensen in leesbare als gestructureerde, machinaal leesbare gegevens weer te geven. De leesbare vorm, de style sheet, geeft echter de machinaal leesbare informatie, het instance document, één op één weer, dat wil zeggen dat de style sheet inhoudelijk gelijk is aan het instance document. Wanneer dat zo is, dan kan de style sheet dus zonder problemen in het controleproces worden gebruikt om de machinaal uitgewisselde rapportages op betrouwbaarheid te toetsen.

iXBRL wordt door miljoenen bedrijven over de hele wereld gebruikt om jaarrekeningen op te stellen in een formaat dat de gestructureerde gegevens biedt die regelgevers en analisten nodig hebben, terwijl opstellers volledige controle behouden over de lay-out en presentatie van hun rapport. Dit doel wordt bereikt door in het instance document HTML-tags op te nemen en die rond elk element te plaatsen.

Hoofdstuk 2

Het concept van XBRL

2.1 Het begrippenkader

Er zijn heel veel definities van *XBRL* in omloop. In dit boek hanteren wij voor *XBRL* de definitie van Jacques Urlus (Ordina): *XBRL* is een op xml gebaseerde internationale digitale standaard, die economische subjecten in staat stelt om zowel intern als extern op een dynamische en eenduidige wijze financiële gegevens te communiceren. In hoofdstuk 1 hebben we gezien dat EDIFACT een andere belangrijke internationale standaard voor het uitwisselen van informatie is. De reden dat *XBRL* op xml is gebaseerd en niet op EDIFACT heeft twee belangrijke redenen.

De eerste reden is dat EDIFACT veel minder flexibel is dan xml. Xml is heel makkelijk uit te breiden en in te beperken, maar een verandering in EDIFACT moet eerst door de Verenigde Naties, die EDIFACT beheert, worden goedgekeurd. Dit neemt veel tijd in beslag. Stel dat een bekende bierbrouwer voor het komende Europees Kampioenschap voetbal een oranje bierkratje op de markt wil brengen. Dan zal de bierbrouwer voor dit kratje een EDIFACT-codering moeten aanvragen, omdat de grote supermarktketens geen artikelen in het assortiment opnemen die niet zijn voorzien van een EDIFACT-code. De bierbrouwer zal dan een verzoek moeten indienen bij de Verenigde Naties. De commissie binnen de Verenigde Naties, komt zes keer per jaar een dag bij elkaar om deze verzoeken te behandelen. Daardoor kan het maanden duren voor een dergelijk verzoek wordt gehonoreerd.

Verder zijn de meeste zoekprogramma's ingericht op het zoeken naar elementen met tags. Omdat tags in een EDIFACT-bericht ontbreken, kunnen deze zoekprogramma's de elementen binnen een EDIFACT-bericht niet doorzoeken. Wel kunnen ze zoeken naar een compleet EDIFACT-bericht

XBRL houdt zich bezig met het op een eenduidige manier uitwisselen van financiële informatie. Het probleem bij het uitwisselen van financiële informatie is dat een internationaal begrippenkader met internationaal erkende eenduidige definities ontbreekt. Elk land heeft zijn eigen wetgeving als het gaat om de vennootschappelijke of fiscale opstelling van de jaarrekening. Daarbij worden op nationaal niveau verschillende definities voor hetzelfde begrip gehanteerd. Dit maakt het vergelijken en uitwisselen van financiële informatie feitelijk onmogelijk. Zelfs op nationaal niveau is het vaak onduidelijk wat er met een bepaald begrip wordt bedoeld.

Met behulp van XBRL is het mogelijk om een bepaald gegevenselement, bijvoorbeeld de jaarrekeningpost materiële vaste activa, op een ondubbelzinnige manier vast te leggen en vervolgens te delen met anderen. De ontvangende computer weet hierdoor niet alleen wat de waarde is, maar ook wat die waarde betekent. De ontvanger hoeft het rapport dus niet te interpreteren maar kan de verwerking automatisch laten afwikkelen.

In Nederland kennen we bijvoorbeeld het begrip liquide middelen. De meest gebruikte definitie voor liquide middelen is contant geld en direct opvraagbare tegoeden bij een bank. Een rekening-courantkrediet lijkt volgens deze definitie niet onder liquide middelen te vallen omdat het geen direct opeisbaar tegoed is. Maar stel dat het kredietplafond van een onderneming € 25.000 bedraagt, terwijl daarvan €14.000 is opgenomen dan kan de onderneming direct over € 11.000 beschikken. Dient dat dan niet als een direct opvraagbaar tegoed te worden aangemerkt? En hoe is de situatie als het rekening-courantkrediet een debetsaldo aangeeft? Valt het dan wel onder de liquide middelen? Een 3-maands deposito lijkt op het eerste gezicht ook niet onder de liquide middelen te vallen, maar stel dat het 3-maands deposito een dag na balansdatum eindigt?

We zullen de hier gestelde vragen niet beantwoorden. Ze worden slechts gesteld om aan te geven hoe moeilijk het is om tot een eenduidig begrippenkader en een eenduidige definitie te komen. Het ontbreken van een eenduidig kader betekent echter wel dat als partijen financiële informatie uitwisselen en de partij die de informatie verzendt een ander begrippenkader of een andere definitie hanteert dan de ontvangende partij, dit tot grote problemen kan leiden.

2.2 Uitwisselingstaal

XBRL gaat echter nog een stapje verder. Het houdt zich niet alleen bezig met het scheppen van een eenduidig begrippenkader, maar ook met de wijze waarop financiële informatie wordt uitgewisseld. Ook in onze al volledig gedigitaliseerde wereld komt het nog op grote schaal voor dat als een partij financiële informatie verzendt, de ontvangende partij dit handmatig overzet in de eigen systemen. Dit gebeurt omdat het formaat waarin de verzendende partij de financiële informatie aanlevert, niet door het eigen systeem kan worden ingelezen. Deze handmatige invoer is niet alleen erg tijdrovend, maar ook foutgevoelig en daardoor buitengewoon inefficiënt. XBRL streeft ernaar, zoals we eerder zagen, om financiële informatie in een zodanig formaat aan te leveren dat een handmatige invoer overbodig wordt.

XBRL voldoet aan de behoefte aan een algemeen bruikbare en leveranciers-onafhankelijke taal die systemen onderling verbindt. XBRL is inmiddels wereldwijd de universele taal voor het elektronisch uitwisselen van digitale bedrijfsgegevens. Het is bedoeld om gegevens en informatie automatisch te laten verwerken door computers. XBRL is voor bedrijfsgegevens wat de streepjescode is voor artikelen: een manier om gegevens te voorzien van labels die iets zeggen over de betekenis. Zo kan men in XBRL een rapportagedefinitie ondubbelzinnig vastleggen en vervolgens delen met anderen. De gebruikers van die rapportagedefinitie kunnen hun rapporten automatisch laten genereren op basis van die definitie. De uitwisselingstaal XBRL ondersteunt aldus het uitwisselen van zowel definities als van rapporten op basis van die definities.

2.3 De taxonomie

De gedefinieerde begrippen worden vastgelegd in een zogenaamde *taxonomie*. De taxonomie is een centraal component in het XBRL-concept. Het bevat de gegevens over de gegevens, ook wel metagegevens genoemd, die in een rapport worden of zijn opgenomen. De taxonomie bevat dus zelf geen data zoals financiële cijfers, toelichtingen of verklaringen. Een taxonomie kan beschikbaar worden gesteld aan een bepaalde groep van gebruikers of rapporteurs die dan conform die taxonomie kunnen rapporteren. De plaats van de taxonomie in de rapportageketen kan als volgt worden beschreven.

- Uit financiële systemen worden financiële gegevens omgezet in aan het in de taxonomie gelieerde begrippenkader.
- In het aldus gegenereerde instance document worden de financiële feiten, inclusief allerlei kenmerken die de context van het financiële feit vormen, opgenomen.
- Een stylesheet geeft het instance document in leesbare vorm weer. Het rapport kan vervolgens worden verzonden aan allerlei uitvragende partijen.

De aldus gevormde *rapportageketen* of *information supply chain* strekt zich uit van diep in iedere organisatie tot de hoogste hiërarchische niveaus bij overheid en bedrijfsleven. In feite loopt de rapportageketen rond en is alle samengestelde informatie weer input voor beslissingen op een lager niveau. De keten loopt langs bedrijfsonderdelen, handelsrelaties, accountants, toezichthouders, informatiehandelaren, investeerders, banken, overheid, pers, aandeelhouders en zo weer terug naar bedrijven en instanties. XBRL verbindt al die schakels in de keten. De informatie die overgedragen wordt via die keten verandert wel van samenstelling, maar de brongegevens veranderen niet. Zo zal de operationele en tactische informatie

die een vestiging aan een hoofdkantoor stuurt veel gedetailleerder van aard zijn dan de informatie die naar bijvoorbeeld aandeelhouders gaat.

2.4. De elementen

Met het invoeren van een taxonomie of woordenboek, waarin financiële begrippen eenduidig zijn gedefinieerd, wordt nog niet bereikt dat bij het uitwisselen van financiële informatie zowel bij de ontvanger als bij de afzender de informatie op dezelfde manier wordt geïnterpreteerd. Als de verzender en de ontvanger immers verschillende woordenboeken gebruiken, zullen ze de informatie mogelijk op een verschillende manier interpreteren, waardoor er alsnog allerlei misverstanden kunnen ontstaan. Zelfs bij een op het eerste gezicht eenvoudige manier van rapporteren kan het dan al misgaan. Wanneer bijvoorbeeld de vestigingen dagelijks hun omzet rapporteren met behulp van e-mail aan het hoofdkantoor en op het hoofdkantoor de dagomzetten vervolgens door een medewerker handmatig worden ingevoerd, kunnen er problemen ontstaan, zeker wanneer deze informatie ook vaak met flinke vertraging door de vestigingen wordt aangeleverd.

Stel, op 6 juli ontvangt het hoofdkantoor van vestiging Amsterdam de volgende e-mail:

Dagomzet vestiging Amsterdam 06-07: 3,000 dollar.

De ontvangende partij, zijnde de medewerker op het hoofdkantoor, kan deze informatie op verschillende manieren interpreteren. Zo is de datumaanduiding volgens de Europese schrijfwijze 6 juli, maar volgens Amerikaanse schrijfwijze 7 juni. Het element hoeveelheid kan eveneens op twee manieren geïnterpreteerd worden. Amerikanen lezen een dagomzet van drieduizend dollar, maar Europeanen zullen hier strikt genomen drie dollar lezen, omdat de komma in een Europese hoeveelheidsaanduiding als decimaalteken wordt gebruikt. En dan rijst nog de vraag wat voor dollars de verzender bedoelt. Stel dat de vestiging regelmatig Amerikaanse en Canadese dollars ontvangt, dan is het niet duidelijk om wat voor soort dollars het gaat.

Als de ontvanger onzeker is over de juiste interpretatie van de elementen, zou dit ogenschijnlijk eenvoudige stukje financiële informatie al op acht verschillende manieren door de ontvanger kunnen worden geïnterpreteerd en wel:

Dagomzet 6 juli drieduizend Amerikaanse dollars

Dagomzet 6 juli drie Amerikaanse dollars

Dagomzet 6 juli drieduizend Canadese dollars

Dagomzet 6 juli drie Canadese dollars
Dagomzet 7 juni drieduizend Amerikaanse dollars
Dagomzet 7 juni drie Amerikaanse dollars
Dagomzet 7 juni drieduizend Canadese dollars
Dagomzet 7 juni drie Canadese dollars

Wanneer de ontvanger twijfelt over de informatie in de rapportage dan zal er een terugkoppeling via e-mail met de verzender moeten plaatsvinden om zekerheid te krijgen over de elementen in het bericht. Dit kost tijd. En dan nog kunnen er bij de handmatige invoer op het hoofdkantoor fouten worden gemaakt, waardoor de informatie alsnog onjuist in het systeem van het hoofdkantoor terechtkomt.

Bij gebruik van XBRL is echter volstrekt duidelijk wat de informatie betekent, omdat alle elementen slechts voor één uitleg vatbaar zijn. Het gevolg hiervan is dat voor iedere interpretatiemogelijkheid een element in de taxonomie moet worden opgenomen. Verder wordt de informatie van machine naar machine gecommuniceerd, waardoor er bij het inlezen in het systeem van het hoofdkantoor geen fouten worden gemaakt. Elk uniek gedefinieerd gegeven wordt een *element* genoemd.

Een element in de jaarrekening is bijvoorbeeld liquide middelen. Voor de rapportage van liquide middelen bestaan, zoals we eerder zagen meerdere definities. Zo verschillen de definities bij IFRS en de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) van elkaar. In de taxonomie zal dus moeten worden aangegeven dat er voor liquide middelen twee definities bestaan. Het verschil in betekenis kan in de ‘tags’ rond de elementen worden geplaatst. Als liquide middelen op basis van de IFRS-definitie 500.000 euro is, kan deze informatie op de volgende manier in het instance document, het feitelijke XBRL-bericht, worden weergegeven:

```
<liquide middelen_IFRS>500.000</liquide middelen_IFRS >
```

Het feitelijke element, dus het gegeven waarop de informatie betrekking heeft, is in dit voorbeeld vetgedrukt. De unieke naam van een element zal in de zogenoemde ‘namespace’ van de taxonomie worden opgenomen. Dat is dus in dit geval ‘liquide middelen_IFRS’. Dit is tevens de *begintag* van het element. De tag achter het element (</liquide middelen_IFRS>) geeft aan dat de definitie in de namespace daar eindigt. Dit is de *eindtag*. Voor de definitie op basis van RJ kan in de taxonomie ‘liquide middelen RJ’ in een aparte namespace worden ingevoerd. Beide elementen zijn dan eenduidig gedefinieerd waardoor interpretatieverschillen niet meer kunnen ontstaan.

2.5 De context

De vorm waarin alle elementen en hun onderlinge relaties in een rapportage worden vastgelegd, wordt de *context* genoemd. De context geeft extra betekenis aan de inhoud. Zo kan de context, nog uitgebreid worden met een aantal kenmerken die voor de precieze definiëring van het element van belang zijn. Deze kenmerken kunnen bestaan uit de volgende vier typen:

- *Data type*: Geeft aan welk soort informatie het desbetreffende element bevat, bijvoorbeeld een bedrag, tekst, of de naam van een persoon. Bij liquide middelen kan bijvoorbeeld in de Data Type worden opgenomen dat het om een bedrag in euro's gaat.
- *Balance*: Hier wordt aangegeven of het element debet of credit moet komen te staan, wanneer het positief of negatief is. Zo zal de post liquide middelen bij een positief saldo debet op de balans komen te staan en bij een negatief saldo naar de creditkant verspringen.
- *Period type*: Hier wordt aangegeven of het element op één exact tijdstip wordt gemeten, ook wel '*instant*' genoemd, of dat er gedurende een periode wordt gemeten, ook wel '*duration*' genoemd. Zo is de balanspost materiële vaste activa een weergave van de situatie op balansdatum, terwijl de elementen op een winst-en-verliesrekening betrekking hebben op een bepaalde periode. Sommige gegevens zoals de bedrijfsnaam of het adres hebben geen betrekking op één bepaalde periode. In dit geval wordt bij de gegevens '*forever*' ingevuld. Bij liquide middelen zal dus in het instance document <instant> worden opgenomen om aan te geven dat liquide middelen de waarde op een bepaald moment aangeeft.
- *Nilable*: Dit geeft in technische zin aan of een element zonder waarde kan worden opgenomen in een instance document terwijl de taxonomie een waarde verplicht stelt. In Nederland is dit niet toegestaan en dient een element altijd met waarde te worden opgenomen als de taxonomie daartoe verplicht.

Om de elementen op een overzichtelijke en efficiënte manier te structureren kent de XBRL-standaard een tweetal eenvoudige hulpmiddelen. Elementen kunnen worden gegroepeerd door een *hoofdelement* te introduceren en daar andere elementen aan toe te voegen. Het hoofdelement kan een aggregatie van de onderliggende elementen zijn, zoals de post 'Totaal baten', maar kan zelf ook leeg zijn, zoals het element 'Jaarverslag'. In dat geval wordt het een '*abstract element*' genoemd: een element dat geen gegevens kan bevatten.

Een abstract element is dus een element in de taxonomie dat zelf geen waarde vertegenwoordigt, bijvoorbeeld Vlottende activa als koptekst boven de